

Göç proti Turecku [velký senát] – č. 36590/97

Rozsudek ze dne 11. 7. 2002 [velký senát]

Článek 6

Článek 6-1

Spravedlivé řízení

Ústní jednání

Absence ústního jednání v řízení o odškodnění za vazbu: *porušení*

Kontradiktorní řízení

Nesdělení stanoviska vrchního státního zástupce před kasačním soudem stěžovateli: *porušení*

Skutkový stav – Stěžovatel podal žalobu na odškodnění za dobu strávenou ve vazbě. Porotní soud pověřil jednoho ze svých členů, aby věc připravil k projednání. Ten dospěl k závěru, že stěžovatele není zapotřebí vyslechnout, a na základě spisu předložil zprávu s doporučením, aby odškodnění bylo poskytnuto. Soud však stěžovateli přiznal nižší než požadovanou částku. Stěžovatel a Ministerstvo financí se odvolali ke Kasačnímu soudu. Vrchní státní zástupce předložil Kasačnímu soudu své stanovisko, v němž doporučil obě odvolání zamítnout. Toto stanovisko nebylo stěžovateli poskytnuto. Kasační soud bez nařízení jednání potvrdil rozsudek porotního soudu.

Právní posouzení – článek 6 odst. 1: (a) *Použitelnost* – Vláda tento argument v řízení před senátem sice neuplatnila, avšak nic jí nebránilo jej vznést, neboť senát si rozhodnutí o něm implicitně vyhradil pro fázi meritorního posouzení, takže byl tento argument součástí věci postoupené velkému senátu. Bez ohledu na zákonnou povahu předmětného systému odškodňování a jeho uplatňování na základě objektivní odpovědnosti, předmětem řízení byl spor o výši náhrady škody a za daných okolností tedy vzniklo „právo“ na odškodnění. Jakmile bylo prokázáno, že byly splněny zákonné podmínky, přiznání odškodnění již nezáviselo na uvážení vnitrostátních soudů, a vláda také nezpochybňovala, že stěžovatel měl za daných okolností na odškodnění právo. Pokud jde o otázku, zda se jednalo o „občanské“ právo, v případě tohoto typu, kdy šlo o nárok v rámci systému zákonného odškodnění, postačovalo, že předmětem žaloby bylo peněžité plnění a výsledek řízení byl rozhodující.

(b) *Odůvodněnost* – i) *Absence ústního jednání*: Senát byl toho názoru, že o odůvodněnosti této stížnosti není nutné rozhodovat, neboť podle jeho závěru došlo k porušení práva na kontradiktorní řízení. Velký senát však zaujal názor, že obě námitky jsou oddělené a vyžadují samostatné posouzení. V řízení před soudem první a jediné instance zahrnuje právo na „veřejné projednání“ též nárok na „ústní jednání“, nejsou-li dány výjimečné okolnosti, které odůvodňují upuštění od tohoto jednání. V daném případě neměl stěžovatel v žádné fázi řízení možnost přednést svoji věc před vnitrostátními soudy ústně a Soud nebyl přesvědčen, že žádost o ústní jednání podle příslušných ustanovení občanského soudního řádu by měla naději na úspěch, neboť na předmětné řízení se vztahoval spíše trestní řád. Klíčovou otázkou bylo, zda mělo být stěžovateli umožněno ústní jednání před porotním soudem, který odpovídal za zjištění skutkového stavu a stanovení výše odškodnění. Nebylo možno mít za to, že se stěžovatel svého práva na ústní jednání vzdal tím, že o ně Kasační soud nepožádal, neboť tento soud neměl pravomoc o výši odškodnění sám rozhodnout. Porotní soud měl

diskreční pravomoc ohledně výše přiznaného odškodnění, jakmile bylo prokázáno, že věc lze subsumovat pod některý z relevantních důvodů. Ačkoli existenci a délku stěžovatelovy vazby a jeho finanční a sociální situaci bylo možno zjistit ze zprávy soudce zpravodaje, tedy bez nutnosti stěžovatele vyslechnout, v případě posouzení stěžovatelem tvrzeného emočního utrpení tomu tak nebylo. Stěžovateli proto měla být poskytnuta příležitost, aby porotnímu soudu ústně vysvětlil, jaké pocity tísně a úzkosti mu pobyt ve vazbě způsobil. Nejednalo se tedy o záležitost odborného rázu, o níž by bylo možno řádně rozhodnout pouze na základě spisu. Tento faktor převážil nad veškerými ohledy na délku a efektivitu řízení, a tudíž neexistovaly žádné výjimečné okolnosti, jež by opodstatňovaly nekonání ústního jednání.

Závěr: porušení (devět hlasů proti osmi).

ii) *Nesdělení stanoviska vrchního státního zástupce:* Nebyl důvod odchýlit se od závěru senátu, že když stěžovateli nebylo sděleno stanovisko vrchního státního zástupce, došlo tím k porušení článku 6 odst. 1. Senát dospěl k závěru, že účelem stanoviska bylo ovlivnit výsledek rozhodování Kasačního soudu a že vzhledem k povaze tohoto stanoviska a ke skutečnosti, že stěžovateli nebylo umožněno na ně reagovat, došlo k porušení jeho práva na kontradiktorní řízení. Přestože vrchní státní zástupce doporučil zamítnout rovněž odvolání ministerstva financí a tento jeho neutrální postoj mohl zajistit rovnost zbraní, stále platilo, že stěžovatel nesouhlasil s výší odškodnění, a měl proto právo seznámit se se všemi podáními, která snižovala jeho vyhlídky na úspěch. Záruky, jež byly konstatovány ve věci *Kress proti Francii* (rozsudek ze dne 7. června 2001), nebyly v projednávané věci dány. Konečně pokud jde o argument, že stěžovatel mohl u Kasačního soudu nahlédnout do spisu a pořídit si kopii stanoviska, tato možnost nebyla sama o sobě dostatečnou zárukou: kancelář Kasačního soudu měla v zájmu spravedlivosti stěžovatele informovat, že dotyčné stanovisko bylo předloženo a že má možnost se k němu písemně vyjádřit; vyšlo však najevo, že tento požadavek nebyl ve vnitrostátním právu upraven. Vyžadovat od stěžovatelova právního zástupce, aby se z vlastní iniciativy pravidelně informoval, zda nebyly do spisu založeny nové písemnosti, by znamenalo zatížit ho nepřiměřeným břemenem a nemuselo by to zaručit reálnou možnost se ke stanovisku vyjádřit, neboť advokát nebyl nikdy informován o harmonogramu vyřízení odvolání.

Závěr: porušení (jednomyslně).